

BLIJFT GRONINGER PAARD BESTAAN?

door H. Rootveld, Tusveld 55a, 7627 NZ Bornerbroek

Sinds kort erkende fokrichting binnen WPN

Nadat binnen de warmbloed paardenfokkerij in Nederland bewust werd gekozen voor een fokkerij van rijpaarden enerzijds en een van tuigpaarden anderzijds, was de belangstelling voor klassiek Gelderse of klassiek Groninger paarden van de baan. Op een enkele uitzondering na werden alle merries ingezet voor de fokkerij van rijpaarden door de klassieke merries te brengen bij Engels volbloedhengsten of geïmporteerde en vaak hoog in het bloed staande rijpaardhengsten. Een vrij kleine groep fokkers kon worden gerekend tot de aanhangers van het specifieke Nederlandse tuigpaard en ging nog bewuster dan tevoren proberen uitgesproken tuigpaarden te fokken. Beide fokrichtingen boekten in betrekkelijk korte tijd successen.

Ontrouw

Bij de rijpaarden werd eigenlijk al in de eerste generatie geprofiteerd van het kruisingseffect en de tuigpaardfokkerij kwam snel van de grond door de ongekend positieve invloed van de hengst Oregon. Voornoemde successen werden natuurlijk ook in geld uitgedrukt, waarmee bedoeld wordt op het feit dat die modern gefokte veulens ook hogere prijzen opbrachten dan de klassiek gefokte veulens. Dat was in veel gevallen voor de fokkers die het klassieke bloed en type trouw waren gebleven ook de reden om tijdelijk of definitief op de nieuwe fokrichting over te stappen. Een en ander was trouwens gemakkelijk te verklaren. Het paard verdunde snel uit de landbouw, terwijl zelfs de stalhouderijen achter elkaar werden gesloten. De enige overlevingskansen voor de paarden lagen in de sport en de recreatie. Aangezien voor paarden die voor de sport ingezet konden worden veel meer werd betaald dan voor de alleen voor recreatieve doeleinden geschikte paarden, was ook op dit punt de keus van het fokdoel voor de meeste fokkers niet zo moeilijk. Paarden fokken is een schitterende hobby, maar in vrijwel alle gevallen een economisch niet haalbare zaak. Met name na de fusie tussen het in de drie noordelijke provincies opererende Noordnederlandse Warmbloed Paardenstamboek (NWP) met het over de rest van Nederland actieve VLN in het Warmbloed Paardenstamboek in Nederland (WPN) was er binnen korte tijd alleen nog maar aandacht voor de rijpaard- en de tuigpaardfokkerij.

Vereniging

Om allerlei redenen werd er enkele jaren geleden binnen het WPN door de liefhebbers van het basispaard een vereniging opgericht, die door het hoofdbestuur van het WPN werd erkend als een belangengroep, net als óók de Vereniging van Liefhebbers en Gebruikers van het Tuigpaard. Nadat in eerste instantie de Stichting zeldzame huisdierrassen zich het lot van het Groninger paard als uitstervend ras had aangetrokken, zijn zich voor het behoud van het Groninger paard ook verschillende mensen gaan inzetten. Dat had tot resultaat dat ook daarvoor een vereniging kon worden opgericht, die ook kortgeleden door het WPN als een belangengroep is erkend. Daarnaast werd door het hoofdbestuur van het WPN de fokrichting Groninger paard als een "nieuwe fokrichting" opgestart. Daarmee is het niet ondenkbaar geworden dat het Groninger paard voor uitsterven kan worden behoed. Vast staat dat evenwel nog niet, omdat het aantal merries dat nog als zuivere Groningers mag worden betiteld niet alleen zeer klein, maar in doorsnee ook al op leeftijd is. Bovendien is het op peil brengen van de voor deze fokrichting noodzakelijke hengstenstapel ook een voortdurende zorg voor het bestuur van de vereniging "Het Groninger Paard"!

Henk Rootveld had een uitvoerig gesprek met de voorzitter van de vereniging, de in Ommen woonachtige, maar in Groningen geboren Nanno Haaijer.

Voorliefde

De 37-jarige Nanno Haaijer is rayonleider van de Grontmij en afkomstig uit het Groningse Westerwolde. Het gezin Haaijer woont in een mooi verbouwde boerderij aan het Ommerkanaal te Ommen. Bij huis zijn maar twee paardenstallen beschikbaar en die zijn in gebruik voor de Mechelse herders waar mee gefokt wordt. Een eindje achter de boerderij ligt een wei, waar een van de eigen paarden met een nog jong veulen loopt. Het zijn natuurlijk Groningers die Haaijer heeft. Twee van de vier fokmerries hebben de gewaardeerde Sinaeda-zoon Senner tot vader, een fokmerrie is een Woldkoning (v. Camillo-Cambinus) en de vierde is van de hengst Balthazar (v. Tamboer-Oregon). Deze merries zijn drachtig of hebben een veulen van de Oldenburger hengst Oriando. Daarnaast heeft de enthousiaste voorzitter van de vereniging Het Groninger Paard nog een tweejarige merrie van Baldewijn en een entermerrie van dezelfde hengst. Beide komen ze uit een Senner-merrie. Een enterhengst van Orlando uit de Balthazar-merrie wordt opgefokt, maar niet als toekomstige dekhengst, want die voldoet niet aan de ten aanzien van de bloedvoering aan de dekhengsten gestelde eisen. De op de Rijkskeuring goedgekeurde Groninger driejarige hengst Basalt (v. Baldewijn) is verhuurd aan G. Manders in het Brabantse Odiliapeel.

De drie-jarige Groninger hengst Basalt.

Van vader op zoon

Hoe lang is Nanno Haaijer nu in Groninger paarden geïnteresseerd? "Dat dateert zeker al vanaf 1950. In die tijd gebruikte mijn vader nog Groninger paarden op de boerderij. In 1952 werd de boerderij verkocht en het contact met dit soort

paarden werd toen een tijd verbroken. In 1978 werd de draad weer opgenomen. Door het lezen van artikelen over basispaarden en Groninger paarden werd mijn aandacht weer getrokken. Het feit dat ik al twaalf jaar een zeldzaam kippenras fok, heeft daar sterk mee te maken. Toen ik een uitgave onder ogen kreeg van het blad dat wordt uitgegeven door de Stichting zeldzame huisdierrassen, werd mijn aandacht getrokken door een artikel over het Groninger paard. Mijn zwager moest een ander werkpaard hebben en om die reden heb ik toen een advertentie geplaatst, waarin een Groninger paard werd gevraagd. Uiteindelijk was niet hij het die er een kocht, maar ik. Daarna ben ik er vrij snel weer ingerold".

In 1978 heeft de genoemde Stichting een enquête gehouden en uit de gegevens die dat opleverde werd de conclusie getrokken dat het Groninger paard als uitgestorven moest worden beschouwd. Kort daarop werd de nog veel Groninger bloed voerende hengst Baldewijn door de fokleiding van het WPN afgekeurd. De secretaresse van de Stichting zeldzame huisdierrassen. Mevr. Dr. A. Clason, wilde het daar niet bij laten en kocht de afgekeurde hengst. Bij ministerieel besluit werd Baldewijn daarna voor het leven goedgekeurd om te kunnen worden ingezet voor het instandhouden van het Groninger paard. Baldewijn, die op het ogenblik niet meer dekt, is nog steeds eigendom van Mevr. Clason.

Huidige situatie

Op het ogenblik zijn er in Nederland nog wel een aantal zuivere Groninger merries. Dat aantal wordt geschat op een honderd. Daarvan werden er vorig Jaar ruim dertig gedekt bij een Groninger hengst. De andere werden door hun eigenaren ingezet voor de leverantie van rijpaarden door ze te laten dekken door Engels volbloedhengsten of rijpaardhengsten met veel edel bloed. Voorzitter Haaijer: "De tijd begint echter wel te dringen. Het aantal merries is niet groot en daarbij komt nog dat deze zuiver Groninger merries vrijwel allemaal al op leeftijd zijn en misschien de fokkerij ook nog maar enkele jaren kunnen dienen. Een andere moeilijkheid is het feit dat een belangrijk deel van de nog aanwezige oudere Groninger merries bij een Engels volbloed wordt gedekt. Die fokkers

trekken zich weinig aan van het al of niet kunnen voortbestaan van het Groninger paard, maar willen de fokkerij zo rendabel mogelijk maken. Veulens van de betere Engels volbloedhengsten en uit die beste oude Groninger merries zijn voor de sport een hoge prijs waard. In het verleden hebben de successen van deze kruisingsproducten op de wedstrijden veel indruk gemaakt. Degene die zich op dit ogenblik de precaire situatie waarin het Groninger paard zich bevindt enigszins aantrekt, zou zijn Groninger merrie toch nog een of meerdere keren bij een zuivere Groninger hengst moeten brengen. Het kan nu nog".

Heeft volgens Nanno Haaijer het Groninger paard nog overlevingskansen en ook bestaansrecht? Daarover laat Haaijer geen twijfel bestaan: "De overlevingskansen zijn naar mijn overtuiging op dit ogenblik nog reëel aanwezig. Er moet daarvoor streng de hand gehouden worden aan de gestelde afstammingseisen, omdat er anders al snel een verwatering zal optreden. Daarnaast moet zo spoedig mogelijk het aantal beschikbare Groninger hengsten met een interessante bloedvoering en een exterieur, dat aan de gestelde eisen voldoet, worden uitgebreid. Dan is er een redelijke verspreiding over het hele land mogelijk en dat is weer noodzakelijk in verband met het feit dat de fokkers met een Groninger merrie ook over het hele land verspreid wonen.

Onze vereniging heeft momenteel tachtig leden en dat is een aantal waarover we best tevreden zijn. Het bestaansrecht van het Groninger paard hoeft naar ons oordeel helemaal niet ter discussie te worden gesteld. Groninger paarden hebben bepaalde zeer belangrijke erfelijke eigenschappen die naar ons idee niet verloren mogen gaan. Daarbij denken we aan de soberheid, de massa, de winterhardheid, het sterke gezonde beenwerk en vooral ook het zeer rustige temperament. Juist dat betrouwbare karakter en dat rustige temperament maken dit soort paarden zo bijzonder geschikt voor recreatief gebruik en eventueel wat landbouwwerk. Zowel aangespannen als onder het zadel zijn ze gemakkelijk en plezierig in de omgang. Daarbij mag ook niet worden vergeten dat een bestand aan Groninger merries altijd ook weer gedeeltelijk kan worden ingezet voor het leveren van kruisingsprodukten met een Engels volbloedhengst die dan voor de fokkerij weinig of niet, maar voor de sport juist wel interessant zijn".

Het type

Welk type Groninger paard stelt de vereniging zich ten doel te fokken? Het is immers een bekend feit dat het type van het Groninger paard zich in de loop der jaren nogal eens gewijzigd heeft in verband met de verandering van het gebruiksdoel. Voorzitter knikt instemmend. "Dat is waar en we stellen ons voor een zogenaamde moderne Groninger te fokken en niet een grof, ordinair en overdreven zwaar landbouwpaard. Het Groninger paard van tegenwoordig moet een zwaar warmbloedpaard zijn met een krachtige gespierde bouw. Het hoofd moet sprekend zijn en de hals gespierd en goed gedragen. Er moet voldoende schoftontwikkeling zijn. De schouder mag niet te steil liggen en de romp moet breed en diep zijn. We zien verder graag een ronde welving der ribben, gespierde lendenen, een breed, recht en gespierd kruis en krachtig en massief beenwerk met korte en sterke pijpen en ruime voeten. De stap moet ruim en sterk zijn en de draf vlot en ruim. In ieder geval geen tuigpaarddrif. Het temperament is rustig. Ten aanzien van de kleur kan nog worden gemeld dat die overwegend bruin, zwartbruin of zwart is. Daarbij komen schimmels wel voor en zijn vossen zeldzaam".

Afstamming

Wat zijn nu eigenlijk de afstammingseisen die gesteld zijn? Die zijn toch zeer belangrijk. "Het paard dient te zijn geboren of rechtstreeks af te stammen van ouders of grootouders die waren geregistreerd in het origineel register van het voormalige Noordnederlandse Warmbloed Paardenstamboek (NWP) of in het Groninger type van de Vereniging tot bevordering van de Landbouwtuigpaardenfokkerij in Nederland (VLN), als behorende tot het klassieke Oldenburger-Oost Friese-

Groninger ras", aldus voorzitter Haaijer, die daar nog aan toevoegt: "Hengsten moeten om voor goedkeuring en erkenning in aanmerking te komen minimaal 87,5 procent klassiek Oldenburger, Oost Fries of Groninger bloed voeren en mogen daarnaast maximaal 12,5 procent Holsteinerbloed voeren uit de Morgenster-lijn. Bij merries worden de eisen ietsje minder streng gesteld, maar ze moeten toch nog minimaal 75 procent klassiek Oldenburger-Oost Fries of Groninger-bloed voeren. Daaruit blijkt ook al dat niet alle merries als hengstenmoeder in aanmerking komen. Merries mogen voor de overige 25 procent Gelders bloed voeren, waarvan maximaal de helft mag voortkomen uit de l'Invasion- en of Reveillijn. Ander edel bloed, rijpaardenbloed of Hackney bloed is niet toegestaan. Ik wil volledigheidshalve ook vermelden dat er een ontsnappingsclausule is ingebouwd. Voor zover het kan leiden en/of passend geacht wordt ter ondersteuning en ter bevordering van het fokdoel, kan er ter beoordeling door het bestuur der vereniging een andere bloedcombinatie worden toegestaan. Hiervan zal slechts bij hoge uitzondering en alleen wanneer het dringend noodzakelijk is gebruik worden gemaakt".

De hengst Bastion

Aangesloten bij het WPN

Op welke manier is de vereniging nu ingepast in het WPN?

Nanno Haaijer is als voorzitter van de vereniging gelukkig met het feit dat de vereniging ondergebracht kon worden bij het WPN te Bilthoven.

"Alhoewel de algemene ledenvergadering 1985 van het WPN dat nog moet bekrachtigen, zijn we sinds 2 april binnen het WPN erkend als een officiële fokrichting. Zodoende kunnen de Groninger veulens die dit jaar geboren worden ook bij het WPN worden geregistreerd in de fokrichting Groninger Paard (Gr. P.). In overleg met en uitsluitend op voordracht van de Vereniging Het Groninger Paard zullen twee personen worden aangewezen als lid voor de hengstenkeuringscommissie en drie als lid van de op te richten foktechnische commissie. Het hoofdbestuur van het WPN is er mee akkoord gegaan dat er niet zoals bij de andere fokrichtingen voordrachten kunnen worden gedaan door de afdelingen van het WPN. Over de selectieprocedures die binnen de hengstenstapel van de Groninger paarden zullen worden toegepast zijn de onderhandelingen nog gaande. Vanwege het kleine aantal zal de verwerking van de veulenregistraties voorlopig handmatig geschieden.

"Gezien de opzet van de Vereniging Het Groninger Paard en het enthousiasme waarmee het bestuur zich inzet, is de mogelijkheid geschapen dat het Groninger paard van de ondergang wordt gered en dat de erfelijke eigenschappen waarover deze paarden beschikken niet definitief verloren gaan".

Verscheen eerder dit jaar in de vakbijlage "Paarden" van De Hoefslag.

Voor degenen die zich mede willen inzetten voor het instandhouden van het Groninger paard bestaat de mogelijkheid lid te worden van de Vereniging Het Groninger Paard. Omdat de vereniging als een belangengroep binnen de WPN is ondergebracht, is het noodzakelijk dat de leden van de vereniging ook als WPN-lid te boek staan. Aanmeldingen kunnen geschieden bij de Vereniging Het Groninger Paard, Ommerkanaal Oost 10, 7731 TT Ommen (telefoon 05237-390). Het lidmaatschap kost Fl 25,- per jaar. De vereniging bemiddelt bij aan- en verkoop van Groninger merries en veulens.